

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060102

DOM
2015-10-07
Stockholm

Mål nr
M 1418-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-01-23 i mål nr M 4724-14, se bilaga

KLAGANDE

Flyinge Sandby dikningsföretag 1960

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

2. Flyinge Aktiebolag, 556379-2927
Box 3
247 29 Flyinge

SAKEN

Tillsyn av vattenverksamhet på fastigheten Flyinge 22:40 i Lunds kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.
  2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Flyinge Aktiebolags yrkande om ersättning för rättegångskostnader.
-

Dok.Id 1219531

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Flyinge Sandby dikningsföretag 1960 (dikningsföretaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska återförvisa målet för förnyad handläggning till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) och **Flyinge Aktiebolag** (bolaget) har bestritt ändring. Bolaget har även yrkat på ersättning för sina kostnader i målet.

Dikningsföretaget har bestritt bolagets ersättningsyrkande.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Dikningsföretaget har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Dikningsföretaget har tillstånd till vattenverksamhet enligt förrättningsbeslut daterat den 12 februari 1960. Vid förrättningen enligt 1918 års vattenlag bestämdes det öppna dikets bottenbredd till 0,50 meter och släntlutningen till 1:1,50 på aktuell sträcka A–B. Bottenlutningen har angetts till 0,5:1000. Bolaget, som äger fastigheten Flyinge 22:40, har vidtagit ingrepp i en tillståndsgiven vattenanläggning utan att samråda med tillståndshavaren eller att ansöka om omprövning av tillståndet. Det har framkommit att bolaget har lagt ut fiberduk och grus/sten i dikesbotten för att åstadkomma två övergångar för hästar för ridning och körning.

Dikningsföretaget har kontrollmätt nivåerna på de utförda anläggningarna.

Utgångspunkt för mätningarna har varit två av dikningsföretagets fixpunkter. Höjderna mellan fixpunkterna stämmer väl överens. Dessutom kontrollmättes vattengången i tre brunnar samt rörutloppet till den öppna dikessträckan B–A. De mätta nivåerna i dikningsföretagets rörledningar stämmer väl överens med de som angetts i förrättningen.

De anläggningar som Flyinge AB anlagt har mätts in enligt följande:

Anläggning	Längdmätning sektion	Föreskriven nivå +m	Avvägd nivå +m	Höjdskillnad m
Körväg 1, uppstr.	14+80	6,77	7,04	+0,27
Körväg 1, nedstr.	14+80	6,77	7,04	+0,27
Körväg 2, uppstr.	15+40	6,74	6,90	+0,16
Körväg 2, nedstr.	15+40	6,74	6,96	+0,22
Trumma 1	16+30	6,70	6,43	-0,27
Bottennivå	16+75	6,68	6,46	-0,22

Trumman ligger något under den fastställda bottennivån, vilket är praxis för trummor för att de inte ska dämna. Körvägarna ligger högre än den fastställda bottennivån, vilket medför en skadlig uppdämning. Det innebär en sämre upptorkning av åkermark uppströms i det flacka landskapet. Från utloppet i Kävlingeån och 1 800 meter uppströms är bottenlutningen mindre än 1:1000 i dikningsföretaget. För upptorkning av åkermark är det de **lägre** flödena och dess vattennivå som är avgörande. Den bredare sektion som bolaget gett diket kan kompenseras genom en större våt sektion, så att vattennivån inte stiger högre än vid fastställd sektion vid **höga** flöden. Den anläggning som nu finns överensstämmer inte med tillståndet.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. Åtgärderna som vidtagits av bolaget är på en körväg som funnits under lång tid och bolaget bedömer åtgärden som underhåll. Åtgärden har inte inneburit ny markavvattning. Klaganden har i princip inte anfört skador på allmänna intressen och länsstyrelsen bedömer eventuella skador på allmänna intressen som försumbara. Det i högre instans anförda huvudskälet för klagomålet är skadlig dämning vid låga flöden i diket. Denna omständighet har inte länsstyrelsen haft att ta ställning till tidigare.

Normalt sett mynnar täckdikningsrör ovanför medelvattenytan i ett dike. Om det då skulle ske en dämning vid medelflöde kan dämningen i vissa fall innebära att dämningen når ända upp i täckdikningssystemet. Argumentet att så skulle vara fallet även vid låga flöden har, såvitt länsstyrelsen vet, inte framförts i andra ärenden eller andra sammanhang tidigare. Skulle det ändå visa sig att körvägen orsakar dämningsskador borde det vara mycket enkelt för bolaget att åtgärda körvägen till en icke dämmande konstruktion. Sådana enkla insatser bör rimligen bolaget kunna utföra

efter samråd med dikningsföretagets övriga medlemmar och utan tillsynsgripande från länsstyrelsen.

Varje avvikelse från en dikesförrättning kan inte tillsynas av länsstyrelsen i syfte att förelägga om omprövning eller återställning till vad förrättningen anger, oavsett miljönytta. Varken länsstyrelserna eller domstolarna kommer då att hinna med de ärenden och mål som är betydligt mer angelägna. Dikningsföretagens kostnader för inmätningar och andra utredningar, provningar och åtgärder skulle bli hisnande. Därtill kommer tillsynsmyndighetens debitering av avgifter för tillsyn. Till skillnad från föreläggande till andra typer av verksamhetsutövare med tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande äldre lagstiftning, är det ofta oerhört tidskrävande för tillsynsmyndigheten bara att hitta rätt adressat för ett föreläggande till ett dikesföretag. Oförsvarliga skador på allmänna intressen skulle uppstå när grävarbeten i vattenområde ska återställa alla sträckor och profiler i x-, y- och z-led. Följden blir även oöverskådligt resursslöseri och ett arbete på tvärs med såväl miljökvalitetsmål som vattendirektivet om anläggningar som anlagts i restaureringssyfte, närsaltreduktion och biologisk mångfald ska föreläggas om utrivning. Många dikningsföretag ligger i mer eller mindre uträtade naturliga vattendrag av olika storlek.

Bolaget har angett att det vidhåller vad som anförts i ärendet och har ingenting ytterligare att tillföra. Bolaget avvisar samtliga anspråk på att bolaget ska stå för annans kostnad och yrkar att dikningsföretaget ska svara för bolagets omkostnader för juridiska konsultationer i samband med hanteringen av detta ärende.

Av länsstyrelsens akt framgår att bolaget där, på frågor från länsstyrelsen, svarat i huvudsak följande. Bolaget har under våren 2014 påbörjat uppfräschning och modernisering av befintliga övergångar som har funnits sedan 1950-talet. Detta är underhållsåtgärder som inte behöver anmälas till dikningsföretaget eller någon myndighet. Åtgärderna har inte inkräktat på dikningsföretagets syfte och intresse och dikesprofilens bottennivå är oförändrad, dock är vattenspegeln ändrad till nio meters bredd vid respektive ställe. Bolaget sköter underhållet på dessa platser, så dikesföretaget slipper den kostnaden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL*Frågan om tillsynsåtgärder*

Frågan i målet är om dikningsföretagets anmälan om tillsyn till länsstyrelsen med anledning av de åtgärder som bolaget har vidtagit i diket genom att lägga ut grus/sten i dikesbotten och anlägga två övergångar för hästar borde ha föranlett länsstyrelsen att vidta tillsynsåtgärder.

Enligt 26 kap. 1 § miljöbalken ska tillsyn säkerställa syftet med balken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken och tillsynsmyndigheten ska för detta ändamål på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Vidare får en tillsynsmyndighet enligt 26 kap. 9 § miljöbalken i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Enligt dikningsföretagets mätuppgifter har dikets bottenivå vid körsträcka 1 höjts med 27 cm jämfört med i tillståndet föreskriven nivå. Vid körsträcka 2 uppgår höjningen till 16 cm uppströms och 22 cm nedströms. Bolaget har till länsstyrelsen anfört att dikesprofilens bottennivå är oförändrad men har i Mark- och miljööverdomstolen inte ifrågasatt de av dikningsföretaget angivna mätuppgifterna om föreskriven bottennivå respektive avvägd bottennivå vid körväg 1 och 2. Mark- och miljööverdomstolen finner det därmed utrett att bolaget har utfört sådana åtgärder att dikningsföretagets tillstånd har frångåtts. Den flacka dikeslutningen på 5 promille medför att en liten höjning av bottennivån kan få stor inverkan på och försämra dräneringssystemets avvattningsförmåga. Mark- och miljööverdomstolen finner därför att dikningsföretaget har haft fog för sitt påstående att bolagets höjning av dikets bottennivå riskerar att leda till olägenheter för dikningsföretaget.

Genom de uppgifter som har presenterats i Mark- och miljööverdomstolen finns det därför skäl för tillsynsmyndigheten att vidta de tillsynsåtgärder som myndigheten bedömer nödvändiga. Överklagandet ska därför bifallas, mark- och miljödomstolens dom undanröjas och målet återförvisas till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Frågan om rättegångskostnader

När det gäller bolagets begäran om ersättning för sina kostnader i målet framgår av 5 kap. 1 § andra stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar att 32 § lagen (1996:242) om domstolsärenden om rättegångskostnadsansvar inte ska tillämpas i mål som har överklagats till mark- och miljödomstol. Redan av det skälet skulle inte någon ersättning för rättegångskostnader kunna dömas ut i detta mål oavsett utgång. Bolagets begäran om ersättning för sina kostnader i målet ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsrådet Eywor Helmenius.

Föredragande har varit Erica Ehne.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Enhet 4:1

DOM
2015-01-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4724-14

KLAGANDE

Flyinge Sandby dikningsföretag 1960

MOTPART

1. Flyinge AB

2. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2014-11-07 i ärende nr 535-16243-2014, se bilaga 1

SAKEN

Tillsyn av vattenverksamhet på fastigheten Flyinge 22:40 i Lunds kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 314873

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

YRKANDEN M.M.

Flyinge Sandby dikningsföretag år 1960 (Dikningsföretaget) har yrkat bifall till sitt krav på att tillsynsåtgärder vidtas.

Dikningsföretaget har till stöd för sitt överklagande anfört i huvudsak följande.

Som tillsynsmyndighet ska länsstyrelsen informera om regelverket och kontrollera efterlevnaden av miljöbalkens bestämmelser och tillstånd. I detta fall är det både tillståndspliktig vattenverksamhet och avsteg från tillstånd. Dikningsföretaget anser att länsstyrelsen ska ålägga Flyinge AB om rättelse eller att på annat sätt reglera avvikelserna från tillståndet.

Flyinge AB har dels gjort en vattenverksamhet och dels gjort ett ingrepp i en tillståndsgiven vattenanläggning. Då det är uppenbart att enskilda intressen skadas, d.v.s. dikningsföretaget, krävs tillstånd för vattenverksamheten. Flyinge AB har även gjort ett ingrepp i dikningsföretaget. D.v.s. ett enskilt privat tillstånd. Bolagets åtgärder är alltså inte möjliga att hantera som anmälningsärende.

Att Flyinge AB till länsstyrelsen uppger att bolaget ska stå för framtida underhåll har ingen juridisk betydelse. För detta krävs en juridiskt hållbar överenskommelse som på något sätt ska fastställas. Detta har Dikningsföretaget påpekat bör Flyinge AB.

Dikningsföretaget är medvetet om att det nedströms i Kävlingeån, precis som länsstyrelsen skriver, finns värdefullt vatten. Grumling och sedimentdrift p.g.a. Flyinge AB:s åtgärder och nyttjande av ridning genom diket blir juridiskt styrelsens ansvar. Dikningsföretaget har inte medgivit ingreppet i dess vattenanläggning och konsekvenserna av detta och därför tillskrev Dikningsföretaget länsstyrelsen som tillsynsmyndighet över vattenverksamhet.

DOMSKÄL

Lika med länsstyrelsen bedömer mark- och miljödomstolen att de åtgärder som utförts i diket av Flyinge AB inte föranleder något ingripande med stöd av 26 kap 9 § miljöbalken. Om dikningsföretaget anser att vidtagna åtgärder bör leda till en omprövning av dikningsföretaget såvitt avser dess utformning eller fördelning av kostnadsansvaret för framtida underhåll ankommer det på dikningsföretaget att ansöka om detta i föreskriven ordning.

Dikningsföretagets överklagande ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 13 februari 2015.

Jonny Boo

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström.